

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 ja 12 f §:n ja tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi verontilityslain ja tuloverolain säännöksiä, jotka koskevat veronsaajaryhmien yhteisöveron jako-osuuksia ja väliaikaisesti sovellettavaa jako-osuutta verovuosille 2023–2027. Lisäksi lakeihin lisättäisiin verovuosia 2028 ja 2029 koskevat säännökset ja tämän vuoksi jatkettaisiin verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimassaoloa kahdella vuodella.

Jako-osuuksien muutoksilla kompensoitaisiin valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen sisältyvistä, ostovoiman vahvistamiseksi toteutettavista varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottamisesta aiheutuva vaikutus kunnille.

Lisäksi jako-osuuksien muutoksilla kompensoitaisiin nettomääräisesti kunnille yhteisöverotukseen tehtävästä veroperustemuutoksesta aiheutuvat verotuottomuutokset pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaisesti.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.1.1 Yleistä	5
4.1.2 Verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttaminen	5
4.1.3 Tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttaminen	7
4.1.4 Verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetut lait.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
4.2.1 Varhaiskasvatustuksumaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottamisen kompensointi kunnille	7
4.2.2 Elinkeinoverotuksen veroperustemuutoksen verotuottovaikutusten kompensointi kunnille.....	8
4.2.3 Vaikutukset yksittäisiin kuntiin.....	8
5 Lausuntopalaute.....	8
6 Voimaantulo	9
7 Suhde muihin esityksiin.....	9
7.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	9
7.2 Suhde talousarvioesitykseen	9
LAKIEHDOTUKSET	10
1. Laki verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	10
2. Laki tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	11
3. Laki verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttamisesta	12
4. Laki tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta	13
LIITE	15
RINNAKKAISTEKSTIT	15
1. Laki verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	15
2. Laki tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	16
3. Laki verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttamisesta	17
4. Laki tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta	19

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Talouden näkymät ovat heikentyneet kevään 2022 jälkeen, mihin vaikuttaa erityisesti Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan sekä kiihtynyt inflaatio. Pääministeri Sanna Marinin hallitus päätti budjettiriihessä 1.9.2022, että osana hallituksen toimia ostovoiman tukemiseksi alennetaan varhaiskasvatusmaksuja pysyvästi 70 miljoonalla eurolla sekä korotetaan yksityisen hoidon tuen hoitolisää pysyvästi 100 eurolla kuukaudessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta, HE 228/2022 vp. Varhaiskasvatusmaksujen alentamista koskevan muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2023. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen johdosta kuntien maksutuottojen arvioidaan alenevan 70 miljoonalla eurolla vuodessa. Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut hallituksen esityksen eduskunnalle ostovoiman vahvistamista vuonna 2023 koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta, HE 236/2022 vp. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 1.3.2023 lukien. Muutoksella toteutettaisiin yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottaminen, jonka arvioitu kustannus kunnille on 1,5 miljoonaa euroa.

Hallituksen budjettiriihessä tekemän päätöksen mukaisesti varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen vaikutuksia kompensoidaan kunnille verovuositasolla 100 miljoonalla eurolla kuntien yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla. Tähän esitykseen sisältyvät näihin kompensatioihin liittyvät kuntien yhteisöveron jako-osuuden muutoksia koskevat ehdotukset.

Lisäksi hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020–2023 annetun lain muuttamisesta sekä peiteltyyn osingonjaon verotuksen laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi, HE 227/2022 vp. Valtiovarainministeriö on valmistellut edellä mainitun esityksen. Hallituksen päätöksen jatkaa koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden kaksinkertaista poistomahdollisuutta verotuksessa vuosien 2020–2023 lisäksi myös vuosille 2024 ja 2025 arvioidaan pienentävän yhteisöveron tuottoa vuonna 2024 noin 275 miljoonalla eurolla ja vuonna 2025 noin 218 miljoonaa euroa. Muutos kasvattaa yhteisöveron tuottoa vuonna 2026 noin 123 miljoonalla eurolla, vuonna 2027 noin 92 miljoonalla eurolla, vuonna 2028 noin 69 miljoonalla eurolla ja vuonna 2029 noin 52 miljoonalla eurolla vuoden 2024 tasossa arvioituna.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti kuntatalouteen vaikuttavat veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille nettomääräisesti. Yhteisöveroperustetta koskevat kompensatiot toteutetaan yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla. Tähän esitykseen sisältyvät edellä mainittuun veroperustemuutokseen liittyvät kuntien yhteisöveron jako-osuuden muutoksia koskevat ehdotukset.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitys on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan erillisneuvottelussa 10.10.2022.

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 21.9.–3.10.2022.

Lausuntoja saapui lausuntoaikana kolme kappaletta. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat nähtävillä julkisessa palvelussa osoitteessa [valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella VM113:00/2022](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet_tunnuksella_VM113:00/2022).

2 Nykytila ja sen arviointi

Veronsaajaryhmien pysyvistä jako-osuuksista säädetään verontilityslain (532/1998) 12 §:ssä. Väliaikaisesti sovellettavista verovuosien 2020–2027 yhteisöveron jako-osuuksista säädetään verontilityslain 12 f §:ssä, joten nyt voimassa olevaa verontilityslain 12 §:ää sovellettaisiin seuraavan kerran verovuodelta 2028 tehtävissä tilityksissä. Viimeisimmistä muutoksista yhteisöveron jako-osuuksiin säädetään laissa 1262/2021, joka tulee voimaan 1.1.2023.

Tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentissa säädetään osittain verovapaan yhteisön, tiekunnan ja yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentista. Edellisestä poiketen veron määräytymisestä verovuosina 2020–2027 säädetään lain 124 b §:ssä. Näiden yhteisöjen tuloveroprosentti vastaa kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta. Viimeisimmistä muutoksista osittain verovapaan yhteisön, tiekunnan ja yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentteihin säädetään laissa 1264/2021, joka tulee voimaan 1.1.2023.

Sosiaali- ja terveystalvija sekä pelastustointia koskevan uudistuksen, jäljempänä *sote-uudistus*, mukainen rahoituksen siirto kunnilta valtiolle tulee voimaan vuoden 2023 alusta. Kuntien yhteisövero-osuuksia on sote-uudistuksen yhteydessä päätetty alentaa yhdellä kolmasosalla ja valtion osuuksia korottaa vastaavasti vuoden 2023 alusta. Sote-uudistuksen yhteydessä hyväksytyistä yhteisöveron jako-osuuden muutoksista on annettu hallituksen esitys HE 241/2020 vp, jota koskee laki 621/2021. Sittenmin sote-uudistukseen perustuvia yhteisöveron jako-osuuksia on muutettu 1.1.2023 voimaan tulevalla lailla 1262/2021, jota koskee hallituksen esitys HE 213/2021 vp. Nyt annettavalla esityksellä muutetaan 1.1.2023 voimaan tulevia, laissa 1262/2021 säädettyjä jako-osuuksia. Sote-uudistuksen tuoma yhden kolmasosan leikkaus kuntien jako-osuuteen on siten huomioitu myös tämän, sote-uudistuksen hyväksymisen jälkeen annettavan, esityksen yhteisöveron jako-osuutta koskevassa laskennassa.

Yksittäisen kunnan yhteisöveron jako-osuus määräytyy verontilityslain 13 §:n mukaan. Kunnan jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo. Kunnan jako-osuus on yritystoimintaerän ja metsäerän summan suhteellinen osuus kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta.

Vuoden 2023 yhteisöveron maksuunpanon mukainen tuottoarvio on 8 019 miljoonaa euroa ja vuoden 2024 vastaava tuottoarvio 8 315 miljoonaa euroa. Veroperustemuutosten jako-osuus-kompensaatiot perustuvat yhteisöveron tuottoarvioihin ennen veroperustemuutosten huomioimista näissä tuottoarvioissa. Tuottoarviot ovat ennusteita ja perustuvat tämän esityksen antamisajankohdan mukaiseen valtiovarainministeriön arvioon yleisestä ja yritysten talouskehityksestä. Tuottoarviot päivittyvät myöhempien talouskehitystä koskevien ennusteiden ja toteutumietojen muuttuessa. Tuottoarvioissa on huomioitu myös yleisradiovero.

3 Tavoitteet

Esitys liittyy hallituksen budjettiriihessä päättämiin toimiin ostovoiman vahvistamiseksi. Esityksen tavoitteena on korvata kunnille varhaiskasvatusmaksujen pysyvistä alenemisesta johtuvaa maksutulujen vähenemistä sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän pysyvistä korottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Lisäksi esityksen tavoitteena on kompensoida elinkeinoverotuksen veroperustemuutoksesta aiheutuvat yhteisöveron verotuottomuutokset kunnille hallitusohjelman mukaisesti.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Yleistä

Esityksessä ehdotetaan, että varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen vaikutukset kunnille kompensoitaisiin budjettiriihessä päätetyn mukaisesti verovuositasolla 100 miljoonalla eurolla yhteisöveron jako-osuuden kautta. Kompensaatio toteutettaisiin kunnille vuoden 2023 alusta lukien.

Hallituksen päätöksestä jatkaa koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden kaksinkertaista poistomahdollisuutta verotuksessa vuosien 2020–2023 lisäksi myös vuosille 2024 ja 2025 aiheutuvat muutokset yhteisöveron tuottoon ehdotetaan kompensoitavaksi kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla.

Kunkin kompensoitavan muutoksen vaikutukset yhteisöveron jako-osuuksiin lasketaan erikseen perustuen siihen yhteisöveron tuottoarvioon, jossa veroperustemuutoksen vaikutusta ei ole otettu huomioon.

4.1.2 Verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verontilityslain 12 §:ää.

Lain 12 §:ssä säädettyä kuntien pysyvää osuutta yhteisöveron tuotosta ehdotetaan korotettavaksi 1,25 prosenttiyksiköllä 21,88 prosentista 23,13 prosenttiin ja valtion jako-osuutta alennettavaksi vastaavasti 78,12 prosentista 76,87 prosenttiin.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi verontilityslain 12 f §:ää.

Muutoksia ei tehtäisi verontilityslain 12 f §:n 1–3 kohtaan, joissa säädetään veronsaajaryhmien jako-osuuksista verovuosina 2020–2022. Lain 12 f §:n 4–8 kohtaa, jotka koskevat veronsaajaryhmien jako-osuuksia vuosina 2023–2027, ehdotetaan muutettavaksi. Johtuen päätöksestä jatkaa koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden kaksinkertaista poistomahdollisuutta verotuksessa vuosina 2024 ja 2025, tulisi lain 12 f §:ään myös lisättäväksi uusi 9 ja 10 kohta veronsaajaryhmien jako-osuuksista verovuosina 2028 ja 2029. Lisättävien kohtien myötä tulisi myös 12 f §:n otsikko päivittää muutosta vastaavasti.

Lain 12 f §:ää muutettaisiin edellä kuvatusti siten, että verovuodelta 2023 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 1,25 prosenttiyksiköllä ja valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavasti. Verovuodelta 2024 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 1,95 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettaisiin vastaavasti. Verovuodelta 2025 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 1,81 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettaisiin vastaavasti. Verovuodelta 2026 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 0,95 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettaisiin vastaavasti. Verovuodelta 2027 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 1,02 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettaisiin vastaavasti. Ve-

rovuodelta 2028 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 1,08 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettaisiin vastaavasti. Verovuodelta 2029 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 1,12 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettaisiin vastaavasti.

Edellä mainituista kuntien yhteisöveron jako-osuuksien korotuksista 1,25 prosenttiyksikköä liittyy varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen kompensoimiseen kunnille. Loput verovuosille 2023–2029 kohdistuvista jako-osuuksien muutoksista liittyvät elinkeinoverotuksen veroperustemuutoksen verotuottovaikutusten kompensointiin.

Seuraavissa taulukoissa esitetään lailla 1262/2021 säädetty valtion ja kuntien jako-osuudet, uusien veroperustemuutoksien vaikutukset jako-osuuksiin sekä tässä esityksessä ehdotetut uudet jako-osuudet verovuonna 2023.

Taulukko 1. Yhteisöveron valtion pysyvä jako-osuus sekä jako-osuudet verovuosina 2023–2029

	pysyvä	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lailla 1262/2021 annetut 1.1.2023 voimaan tuleviksi säädetty jako-osuudet. Vuosien 2028 ja 2029 osalta vertailu tehdään pysyvään jako-osuuteen.	78,12	77,55	78,53	78,39	78,30	78,23	78,12	78,12
Muutokset (%-yks.) yhteensä, josta	-1,25	-1,25	-1,95	-1,81	-0,95	-1,02	-1,08	-1,12
- Korotettujen poistojen jatko	0	0	-0,70	-0,56	0,30	0,23	0,17	0,13
- Varhaiskasvatusmaksujen alennuksen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotus	-1,25	-1,25	-1,25	-1,25	-1,25	-1,25	-1,25	-1,25
Ehdotetut uudet jako-osuudet	76,87	76,30	76,58	76,58	77,35	77,21	77,04	77,00

Taulukko 2. Yhteisöveron kuntien pysyvä jako-osuus sekä jako-osuudet verovuosina 2023–2029

	pysyvä	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Lailla 1262/2021 annetut 1.1.2023 voimaan tuleviksi säädetty jako-osuudet. Vuosien 2028 ja 2029 osalta vertailu tehdään pysyvään jako-osuuteen.	21,88	22,45	21,47	21,61	21,70	21,77	21,88	21,88

	pysyvä	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Muutokset (%-yks.) yhteensä, josta	1,25	1,25	1,95	1,81	0,95	1,02	1,08	1,12
- Korotettujen poistojen jatko	0	0	0,70	0,56	-0,30	-0,23	-0,17	-0,13
- Varhaiskasvatusmaksujen alennuksen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotus	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Ehdotetut uudet jako-osuudet	23,13	23,70	23,42	23,42	22,65	22,79	22,96	23,00

4.1.3 Tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuloverolain 124 §:n 3 momenttia sekä 124 b §:ää.

Viitaten edellä luvussa 4.1.2 kuvattuun, muutettaisiin esityksen myötä verontilityslain 12 §:ssä säädettyjä yhteisöveron jako-osuuksia ja 12 f §:ssä säädettyjä väliaikaisia yhteisöveron jako-osuuksia. Näistä muutoksista johtuen ehdotetaan tuloverolain 124 §:n 3 momenttia sekä 124 b §:ää muutettavaksi siten, että osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöistä saadun tulon tuloveroprosentti vastaisi jatkossakin kuntien osuutta yhteisöverosta. Näin ollen lain 124 §:n 3 momentissa säädettyä tuloveroprosenttia sekä 124 b §:n 4–8 kohdassa säädettyä tuloveroprosenttia verovuosina 2023–2027 muutettaisiin. Muutoksia ei tehtäisi tuloverolain 124 b §:n 1–3 kohtaan, joissa säädetään veron määräytymisestä verovuosina 2020–2022. Lain 124 b §:ään lisättäisiin myös uusi 9 ja 10 kohta kuvaamaan osittain verovapaan yhteisön, tiekunnan ja yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöistä saadun tulon tuloveroprosentteja verovuosina 2028 ja 2029. Lisättävien kohtien myötä tulisi myös 124 b §:n otsikko päivittää muutosta vastaavasti.

4.1.4 Verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetut lait

Esityksessä ehdotetaan luvuissa 4.1.2 ja 4.1.3 kuvatusti, että veronsaajaryhmien jako-osuuksista sekä osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöistä saadun tulon tuloveroprosentista säädettäisiin myös verovuosina 2028 ja 2029 johtuen päätöksestä jatkaa koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden kaksinkertaista poistomahdollisuutta verotuksessa vuosina 2024 ja 2025. Tämän vuoksi jatkettaisiin verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1573/2019) ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1574/2019) voimassaoloa kahdella vuodella.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottamisen kompensointi kunnille

Kuntien yhteisöveron jako-osuuden korottaminen 1,25 prosenttiyksiköllä varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottamisen kompensoimiseksi lisää kuntien verovuoden 2023 yhteisöverotuottoja 100 miljoonalla eurolla. Valtion verotuotot pienenevät vastaavasti. Ehdotetun muutoksen arvioidaan lisäävän kuntien yhteisöveron tilityksiä vuonna 2023 noin 90 miljoonalla eurolla ja pienentävän valtion tilityksiä vastaavalla määrällä.

Lisäksi muutoksen arvioidaan lisäävän kuntien yhteisöveron tilityksiä vuonna 2024 noin 100 miljoonalla eurolla ja pienentävän valtion tilityksiä vastaavalla määrällä. Tätä seuraavina vuosina vaikutus vaihtelee riippuen maksuunpannun yhteisöveron määrästä.

4.2.2 Elinkeinoverotuksen veroperustemuutoksen verotuottovaikutusten kompensointi kunnille

Hallituksen päätöksen jatkaa koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden kaksinkertaista poistomahdollisuutta verotuksessa vuosille 2024 ja 2025 arvioidaan pienentävän kuntien yhteisöveron tuottoa vuonna 2024 noin 59 miljoonalla eurolla ja vuonna 2025 noin 47 miljoonaa euroa vuoden 2024 tasossa arvioituna. Muutos kasvattaa kuntien yhteisöveron tuottoa vuonna 2026 noin 27 miljoonalla eurolla, vuonna 2027 noin 20 miljoonalla eurolla, vuonna 2028 noin 15 miljoonalla eurolla ja vuonna 2029 noin 11 miljoonalla eurolla vuoden 2024 tasossa arvioituna.

Tässä esityksessä ehdotetut elinkeinoverotukseen liittyvät jako-osuuksien muutokset kasvattavat kuntien yhteisöverotuottoja vuosina 2023–2025 ja 2027–2029 sekä pienentävät vuonna 2026 niin, että mainittujen yhteisöveroperusteiden verotuottovaikutukset ovat kunnille neutraalit. Muutokset pienentävät valtion yhteisöverotuottoja vuosina 2023–2025 ja 2027–2029 sekä kasvattavat vuonna 2026 valtion verotuottoja vastaavasti. Kaikki verotuottoarviot on laskettu lakiesitysten antamishetken näkemyksen mukaisina arvioina yhteisöveron tuoton kehityksestä. Kunkin vuoden toteutunut verotuottovaikutus ilmenee lopullisen yhteisöveron maksuunpanon perusteella verotuksen valmistuttua verovuotta seuraavan vuoden lokakuun lopussa.

4.2.3 Vaikutukset yksittäisiin kuntiin

Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottamisen kompensoinnin vaikutuksia yksittäisiin kuntiin ei voida täsmälleen arvioida, koska tätä arviota tehdessä käytettävissä ei ole tarkkaa tietoa näiden toimien kuntakohtaisesta jakautumisesta. Voidaan kuitenkin arvioida, että näiden toimien kompensatio kohdistuu yksittäisiin kuntiin epätasaisesti suhteessa varhaiskasvatusmaksujen alentamisen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottamisen kustannuksiin. Varhaiskasvatusmaksut muodostuvat keskeisesti kunnissa asuvien perheiden koon, tulojen ja varhaiskasvatusajan perusteella, kun taas yhteisöverotuotto määräytyy yhteisöverokertymän sekä kunnan jako-osuuden perusteella, johon vaikuttavat keskeisesti kunnassa toimivien yritysten maksamat yhteisöverot. Siten voidaan arvioida, että kompensatiosta suhteellisesti suurimman osuuden saavat ne kunnat, joiden asukaskohtainen yhteisöverokertymä on muita korkeampi.

5 Lausuntopalaute

Esitys oli lausuntokierroksella 21.9.2022–3.10.2022 välisen ajan. Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto ry sekä Verohallinto. Lausuntonsa esityksestä ovat antaneet Verohallinto, sosiaali- ja terveysministeriö sekä Suomen Kuntaliitto ry. Verohallinnolla ei ollut huomautettavaa esitysluonnoksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö on lausunnossaan todennut, että yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen kustannuksen kunnille arvioidaan olevan 1,5 miljoonaa euroa, ja että korotus tehtäisiin vuoden 2023 alusta lukien. Muilta osin ministeriöllä ei ole ollut lausuttavaa asiasta. Suomen Kuntaliitto ry on kiinnittänyt huomiota siihen, että varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensointi yhteisöveron jako-osuuksia korottamalla kohdentuu yksittäisiin kuntiin melko epätasaisesti suhteessa varhaiskasvatusmaksujen alentamisen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korottamisen kustannuksiin. Lisäksi Suomen Kuntaliitto on todennut, että varhaiskasvatusmaksujen alenema kompensatioineen kohdistuisi paremmin, mikäli kompensointi

tehtäisiin osana kunnan peruspalvelujen valtionosuutta 0–5-vuotiaiden suhteessa. Suomen Kuntaliitto pitää kuitenkin yleisesti ottaen hyvänä, että varhaiskasvatuserämuutosten vaikutuksia kompensoidaan kunnille. Muilta osin Kuntaliitolla ei ole ollut huomauttamista esityksestä.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnon perusteella on esitykseen täsmennetty yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen kustannusta.

6 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2023.

Verontilityslain 12 §:ään kohdistuvaa muutosta sovellettaisiin verovuodesta 2030 alkaen ja 12 f §:n 4–8 kohdan muutoksia sekä uutta 9 ja 10 kohtaa verovuosien 2023–2029 yhteisöveron tilityksiin.

7 Suhde muihin esityksiin

7.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy opetus- ja kulttuuriministeriön valmistelemaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta, HE 228/2022 vp, sekä sosiaali- ja terveysministeriön valmistelemaan hallituksen esitykseen eduskunnalle ostovoiman vahvistamista vuonna 2023 koskeväksi lainsäädännöksi sekä laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta, HE 236/2022 vp. Lisäksi esitys liittyy valtiovarainministeriön valmistelemaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020–2023 annetun lain muuttamisesta sekä peitellyn osingonjaon verotuksen laajentamista koskeväksi lainsäädännöksi, HE 227/2022 vp.

7.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1573/2019) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2029.

Tätä lakia sovelletaan verovuosilta 2020–2029 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1574/2019) voimaantulosäännös seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2029.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 ja 12 f §, sellaisina kuin ne ovat, 12 § laissa 1262/2021 sekä 12 f § laeissa 1573/2019, 559/2020, 1073/2020 ja 1262/2021, seuraavasti:

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 76,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,13 prosenttia yhteisöverosta.

12 f §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina 2020–2029

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään:

- 1) valtion jako-osuus verovuonna 2020 on 57,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 42,13 prosenttia yhteisöverosta;
- 2) valtion jako-osuus verovuonna 2021 on 55,66 prosenttia ja kuntien jako-osuus 44,34 prosenttia yhteisöverosta;
- 3) valtion jako-osuus verovuonna 2022 on 66,24 prosenttia ja kuntien jako-osuus 33,76 prosenttia yhteisöverosta;
- 4) valtion jako-osuus verovuonna 2023 on 76,30 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,70 prosenttia yhteisöverosta;
- 5) valtion jako-osuus verovuonna 2024 on 76,58 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,42 prosenttia yhteisöverosta;
- 6) valtion jako-osuus verovuonna 2025 on 76,58 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,42 prosenttia yhteisöverosta;
- 7) valtion jako-osuus verovuonna 2026 on 77,35 prosenttia ja kuntien jako-osuus 22,65 prosenttia yhteisöverosta;
- 8) valtion jako-osuus verovuonna 2027 on 77,21 prosenttia ja kuntien jako-osuus 22,79 prosenttia yhteisöverosta;
- 9) valtion jako-osuus verovuonna 2028 on 77,04 prosenttia ja kuntien jako-osuus 22,96 prosenttia yhteisöverosta;
- 10) valtion jako-osuus verovuonna 2029 on 77,00 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,00 prosenttia yhteisöverosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 12 §:ää sovelletaan verovuodesta 2030 alkaen ja 12 f §:n 4–10 kohtaa verovuosilta 2023–2029 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä.

4.

Laki

tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentti sekä 124 b §, sellaisina kuin ne ovat, 124 §:n 3 momentti laissa 1264/2021 sekä 124 b § laeissa 1574/2019, 560/2020, 1074/2020 ja 1264/2021, seuraavasti:

124 §

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,63.

124 b §

Veron määräytyminen verovuosina 2020–2029

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa säädetään:

- 1) vuonna 2020 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,43;
- 2) vuonna 2021 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,87;
- 3) vuonna 2022 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,75;
- 4) vuonna 2023 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,74;
- 5) vuonna 2024 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,68;
- 6) vuonna 2025 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,68;
- 7) vuonna 2026 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,53;
- 8) vuonna 2027 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,56;
- 9) vuonna 2028 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,59;
- 10) vuonna 2029 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,60.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 10.11.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

1.

Laki

verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1573/2019) voimaantulosäännös seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2027.

Lakia sovelletaan verovuosilta 2020–2027 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2029.

Tätä lakia sovelletaan verovuosilta 2020–2029 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1574/2019) voimaantulosäännös seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulu-
kuuta 2027.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään joulu-
kuuta 2029.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 ja 12 f §, sellaisina kuin ne ovat, 12 § laissa 1262/2021 sekä 12 f § laeissa 1573/2019, 559/2020, 1073/2020 ja 1262/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 78,12 prosenttia ja kuntien jako-osuus 21,88 prosenttia yhteisöverosta.

Valtion jako-osuus on 76,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,13 prosenttia yhteisöverosta.

12 f §

12 f §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina 2020–2027

Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina 2020–2029

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään:

1) valtion jako-osuus verovuonna 2020 on 57,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 42,13 prosenttia yhteisöverosta;

2) valtion jako-osuus verovuonna 2021 on 55,66 prosenttia ja kuntien jako-osuus 44,34 prosenttia yhteisöverosta;

3) valtion jako-osuus verovuonna 2022 on 66,24 prosenttia ja kuntien jako-osuus 33,76 prosenttia yhteisöverosta;

4) valtion jako-osuus verovuonna 2023 on 77,55 prosenttia ja kuntien jako-osuus 22,45 prosenttia yhteisöverosta;

5) valtion jako-osuus verovuonna 2024 on 78,53 prosenttia ja kuntien jako-osuus 21,47 prosenttia yhteisöverosta;

6) valtion jako-osuus verovuonna 2025 on 78,39 prosenttia ja kuntien jako-osuus 21,61 prosenttia yhteisöverosta;

7) valtion jako-osuus verovuonna 2026 on 78,30 prosenttia ja kuntien jako-osuus 21,70 prosenttia yhteisöverosta;

8) valtion jako-osuus verovuonna 2027 on 78,23 prosenttia ja kuntien jako-osuus 21,77 prosenttia yhteisöverosta.

Poiketen siitä, mitä 12 §:ssä säädetään:

1) valtion jako-osuus verovuonna 2020 on 57,87 prosenttia ja kuntien jako-osuus 42,13 prosenttia yhteisöverosta;

2) valtion jako-osuus verovuonna 2021 on 55,66 prosenttia ja kuntien jako-osuus 44,34 prosenttia yhteisöverosta;

3) valtion jako-osuus verovuonna 2022 on 66,24 prosenttia ja kuntien jako-osuus 33,76 prosenttia yhteisöverosta;

4) valtion jako-osuus verovuonna 2023 on 76,30 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,70 prosenttia yhteisöverosta;

5) valtion jako-osuus verovuonna 2024 on 76,58 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,42 prosenttia yhteisöverosta;

6) valtion jako-osuus verovuonna 2025 on 76,58 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,42 prosenttia yhteisöverosta;

7) valtion jako-osuus verovuonna 2026 on 77,35 prosenttia ja kuntien jako-osuus 22,65 prosenttia yhteisöverosta;

8) valtion jako-osuus verovuonna 2027 on 77,21 prosenttia ja kuntien jako-osuus 22,79 prosenttia yhteisöverosta;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9) valtion jako-osuus verovuonna 2028 on 77,04 prosenttia ja kuntien jako-osuus 22,96 prosenttia yhteisöverosta;

10) valtion jako-osuus verovuonna 2029 on 77,00 prosenttia ja kuntien jako-osuus 23,00 prosenttia yhteisöverosta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tämän lain 12 §:ää sovelletaan verovuodesta 2030 alkaen ja 12 f §:n 4–10 kohtaa verovuosilta 2023–2029 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä.*

4.

Laki

tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentti sekä 124 b §, sellaisina kuin ne ovat, 124 §:n 3 momentti laissa 1264/2021 sekä 124 b § laeissa 1574/2019, 560/2020, 1074/2020 ja 1264/2021, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

124 §

124 §

Veron määräytyminen

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,38.

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,63.

124 b §

124 b §

Veron määräytyminen verovuosina 2020–2027

Veron määräytyminen verovuosina 2020–2029

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa säädetään:

1) vuonna 2020 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,43;

2) vuonna 2021 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,87;

3) vuonna 2022 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,75;

4) vuonna 2023 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tie-

Poiketen siitä, mitä 124 §:n 3 momentissa säädetään:

1) vuonna 2020 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,43;

2) vuonna 2021 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 8,87;

3) vuonna 2022 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,75;

4) vuonna 2023 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tie-

Voimassa oleva laki

kunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,49;

5) vuonna 2024 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,29;

6) vuonna 2025 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,32;

7) vuonna 2026 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,34;

8) vuonna 2027 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,35.

Ehdotus

kunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,74;

5) vuonna 2024 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,68;

6) vuonna 2025 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,68;

7) vuonna 2026 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,53;

8) vuonna 2027 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,56;

9) vuonna 2028 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,59;

10) vuonna 2029 edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 4,60.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
